

Advies

**Algemene Raad i.s.m.
Sectorraad Kunsten en Erfgoed en
Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk
23 juni 2017**

Advies over het voorontwerp van decreet betreffende het deeltijds kunstonderwijs

Op 12 mei 2017 werd het voorontwerp van decreet betreffende het deeltijds kunstonderwijs principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering. De SARC brengt hier op eigen initiatief advies over uit. Een gezamenlijke werkgroep met leden van de Algemene Raad, de Sectorraad Kunsten en Erfgoed en de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk bereidde het advies voor. Het advies werd vervolgens via schriftelijke procedure verder afgewerkt en goedgekeurd door de drie raden.

Situering

Op 17 juli 2015 stemde de Vlaamse Regering in met de conceptnota niveaudecreet deeltijds kunstonderwijs en voorgestelde aanpak en verdere werkwijze.

Op 25 maart 2016 bracht de SARC op eigen initiatief advies uit over deze conceptnota¹.

Op 28 april 2016 ontving de SARC per brief een uitgebreide reactie van minister Hilde Crevits op het advies. De SARC wenst de minister hier uitdrukkelijk voor te bedanken en is opgetogen dat de minister een aantal van de bezorgdheden van de raad deelt.

Voorliggend voorontwerp van decreet betreffende het deeltijds kunstonderwijs bouwt verder op de conceptnota en geeft concrete invulling aan de ambities en krachtlijnen die toen bepaald werden. In onderstaand advies gaat de SARC na in welke mate krachtlijnen middels het decreet gerealiseerd worden.

Advies

1.1. Algemene bedenkingen

De SARC is verheugd dat het deeltijds kunstonderwijs (dco) eindelijk een niveaudecreet krijgt. Het wordt daarmee een volwaardig onderwijsniveau met bijhorende eindtermen, leertrajecten, rechten voor leerkrachten, etc.

¹ <https://cism.be/sarc/AR/adviezen/20160325-advies-conceptnota-dko.pdf>

De SARC betreurt evenwel dat hij in dit dossier niet om advies werd gevraagd. Hoewel het dko een bevoegdheid van Onderwijs is, is de realisatie van het niveaudecreet ontegensprekelijk ook van groot belang voor het culturele veld in het algemeen, en de professionele kunsten en amateurkunsten in het bijzonder. Het is spijtig dat dit belang niet expliciet werd benadrukt door een adviesvraag aan de SARC.

1.2. Bedenkingen bij de realisatie van de krachtlijnen

1. Een sober en helder niveaudecreet realiseren

Het realiseren van een sober en helder niveaudecreet is zonder meer een goede zaak. Het creëert meer vrijheid en duidelijkheid voor o.m. de schoolbesturen en de leerkrachten.

2. De einddoelen actualiseren

In zijn advies over de conceptnota waarschuwde de SARC voor een te sterke formalisering van het dko. De raad is van mening dat het dko primair moet focussen op persoonlijke ontwikkeling. Het behalen van kwalificaties mag niet het ultieme doel worden.

In haar reactie op het advies onderschreef minister Hilde Crevits de stelling dat de meeste leerlingen dko volgen om zichzelf persoonlijk te ontwikkelen. Toch vindt de minister dat de beleidsambitie verder moet reiken dan het louter aanbieden van persoonlijke ontplooiingskansen. *“De kwalificatiegerichtheid die de Vlaamse Regering vooropstelt, heeft alles te maken met maatschappelijke verankering van het dko binnen Onderwijs, als vorm van levenslang leren. Het dko moet leerlingen vanuit een visionair perspectief voorbereiden op toekomstige maatschappelijke participatie, culturele participatie in het bijzonder.”*

De SARC heeft begrip voor, en respecteert deze visie van de minister die uitgaat van een maatschappelijke finaliteit. Niettemin blijft het voor de raad een bezorgdheid dat de kwalificatiegerichtheid de drempels voor kansengroepen zal verhogen. De raad hoopt dat naast de relevante vertegenwoordigers van het maatschappelijk veld waarin de afgestudeerden terecht komen, ook vertegenwoordigers van kansengroepen betrokken zullen worden bij de verdere uitwerking en de implementatie van de kwalificaties.

3. De opleidingsstructuur actualiseren

In zijn advies over de conceptnota dko drong de SARC erop aan om de minimale instapleeftijd voor alle disciplines vast te leggen op 6 jaar. De SARC is zeer tevreden dat deze vraag werd meegenomen, en de instapleeftijd in het decreet voor alle domeinen op 6 jaar wordt vastgelegd.

Wat de keuzes van studierichtingen binnen de domeinen betreft, vindt de SARC het eigenaardig dat er in het decreet een (exhaustieve) lijst studierichtingen werd opgenomen, die gebaseerd is op de beroepskwalificaties. De SARC meent dat een aantal van deze termen een te enge invulling impliceren en dat deze specifieke benamingen de studierichtingen niet ten goede zullen komen. Aangezien de programmatie wordt opgeheven, meent de SARC dat het niet nodig is om deze lijsten per domein in het decreet op te nemen. Het voornaamste is dat er bij het inrichten van een nieuwe richting een goede motivatie wordt gegeven.

4. De onderwijsvrijheid respecteren door de programmatiestop op te heffen en te vervangen door een doelmatige programmatieregelgeving

De SARC vindt het een goede zaak dat de programmatiestop wordt opgeheven en vervangen door een doelmatige programmatieregeling. In zijn advies over de conceptnota dko stelde de SARC dat de Vlaamse overheid dient in te staan voor de budgettaire beheersbaarheid van de programmatieregelgeving, de stimulering van de deelname van kansengroepen en het uittekenen van een evenwichtig veld. De SARC merkt dat het decreet hier aandacht aan besteedt en hoopt, zeker wat betreft de stimulering van kansengroepen, dat dit zijn vruchten zal afwerpen.

5. De huidige budgettaire ruimte optimaler benutten

In zijn advies over de conceptnota dko meende de SARC dat kortingstarieven voor kansengroepen in heel Vlaanderen gelijk moeten zijn. In een schriftelijke reactie reageerde minister Hilde Crevits met verduidelijking over de bepaling van de inschrijvingsgelden.

De SARC begrijpt dat de bedragen die decretaal bepaald zijn, louter de bedragen zijn die de academies met de Vlaamse overheid moeten verrekenen. Het inschrijvingsgeld dat de academies effectief vragen, kunnen zij autonoom bepalen. De schoolbesturen kunnen bijkomende bedragen vragen (bv. materiaalkosten of auteursrechtenvergoedingen), en kunnen ook beslissen om het inschrijvingsgeld voor bepaalde leerlingen geheel of gedeeltelijk voor hun rekening te nemen. De door de leerlingen effectief totaal te betalen bedragen, kunnen dus zowel hoger als lager liggen dan de decretaal bepaalde bedragen.

De SARC begrijpt dat de lokale autonomie gerespecteerd moeten worden, maar vraagt zich af of het mogelijk is om minstens te bepalen dat kansengroepen nooit bijkomende bedragen bovenop de decretaal bepaalde bedragen zouden mogen worden aangerekend.

Daarnaast wil de SARC er ook op wijzen dat het voor kansengroepen belangrijk is dat er op voorhand een inschatting kan gegeven worden van kosten die doorheen het jaar zullen moeten worden gemaakt (bv. extra cursusmateriaal, huur van een instrument, etc.). Een indicatieve lijst en/of een gemiddelde inschatting per jaar, die voorafgaand aan de inschrijving kunnen worden meegedeeld, zouden transparante communicatie over te verwachten kosten ten goede komen.

6. Samenwerking met kleuter- en leerplichtonderwijs structureel verankeren

In tegenstelling tot in de conceptnota, wordt de samenwerking met het kleuter- en leerplichtonderwijs nu wel concreet gemaakt. De SARC is positief over deze concretisering, maar stelt vast dat de verbinding zeer vrijblijvend wordt ingevuld. Hij hoopt dan ook dat dit slechts een eerste stap is, en dat men op termijn zal evolueren naar een inkanteling van de eerste graad tijdens de reguliere schooluren. Zeker wat het bereiken van kansengroepen betreft, werkt deze inkanteling volgens de SARC drempelverlagend. Door kinderen op jonge leeftijd binnen de reguliere schooluren te laten proeven van dko, wordt een verdere participatie aangemoedigd.

De SARC vindt het positief dat ook samenwerking tussen het dko in instellingen voor hoger onderwijs mogelijk wordt gemaakt. Zo kunnen studenten uit de lerarenopleiding in het dko inzicht en expertise over cultuuronderwijs en artistieke competenties verwerven die ze later in hun carrière als leerkracht kunnen inzetten.

7. Samenwerking met de lokale culturele actoren, amateurkunsten, sociaal-culturele organisaties, professionele kunstenuorganisaties en kunstinstellingen stimuleren

De SARC stelt vast dat de samenwerking met lokale culturele actoren steeds moet gebeuren in een samenwerkingsverband waar ook het regulier onderwijs bij betrokken wordt. De SARC is echter van mening dat de minister ook rechtstreekse samenwerking tussen het dko en andere actoren moet bewerkstelligen en financieel ondersteunen.

Dit zou bv. een betere doorstroom naar de amateurkunstensector kunnen bewerkstelligen. De verbinding tussen dko en amateurkunsten is een grote troef, beide hebben baat bij een wederzijdse uitwisseling. De amateurkunstensector vraagt dringend overleg met het onderwijs in het algemeen en het dko in het bijzonder.

Een ander voorbeeld is samenwerking met sociale partners. Om echte participatie van kwetsbare leerlingen te bewerkstelligen, is langdurige intensieve begeleiding nodig. Dit wordt best ondersteund vanuit een lokale sociale partner. Als er voor deze samenwerking geen enkele extra ondersteuning wordt voorzien, zal dit erg moeilijk te realiseren zijn.

Ook de band met de professionele kunstenuorganisaties, waaronder heel wat kunsteducatieve, moet aangehaald worden. Via deze projectmatige en/of structurele samenwerking kunnen heel wat doelstellingen van het dko optimaal gerealiseerd worden en kunnen ook de professionele kunsten hun stimulerende rol in de samenleving met verve spelen.

De SARC dringt aan op effectieve maatregelen zodat samenwerking niet vrijblijvend is, maar is ingebed in een duurzaam samenwerkingsverband met een gemeenschappelijke visie.

8. Planlast aanpakken: verminderen van de bewijslast voor leerlingen en academies

In zijn advies over de conceptnota dko adviseerde de SARC een procedure waarbij wordt ingezet op de automatische toekenning van lager inschrijvingsgeld, gekoppeld aan de verhoogde tegemoetkoming. Het stemt de SARC tevreden dat dit voorstel in het voorontwerp van decreet werd opgenomen.

Naast de verhoogde tegemoetkoming wees de SARC toen ook op een eventuele koppeling met de UiTpas. De SARC begrijpt dat een dergelijke koppeling moeilijker te realiseren valt, omdat de categorieën met recht op een kansentarief via de UiTpas per regio kunnen verschillen. Niettemin gaat de UiTpas vaak ruimer dan de verhoogde tegemoetkoming en de categorieën die nu in het voorontwerp van decreet dko bepaald worden. Voor verschillende uitgesloten categorieën is het besteedbare inkomen ontoereikend voor vrijetijdsparticipatie. De SARC vraagt naar de mogelijkheid voor een koppeling met de UiTpas, of, indien verschillen over regio's heen niet wenselijk zijn, een uitbreiding van de categorieën die recht hebben op kortingstarief te bekijken en mensen op eenvoudig vertoon van een attest of document waaruit men hun situatie kan afleiden, verlaagd inschrijvingsgeld toe te kennen.

9. Planlast aanpakken: de geldstromen tussen de Vlaamse overheid en academies vereenvoudigen en reduceren

De SARC heeft geen opmerkingen over deze krachtlijn.

10. Anticiperen op personeelsgevolgen

In haar reactie op het advies van de SARC over de conceptnota dko onderschreef minister Hilde Crevits de stelling van de SARC dat het onderwijzend personeel een actueel beeld moet hebben van de rol en de positie van kunsten (inclusief amateurkunsten) in de samenleving en de gelaagdheid en diversiteit ervan. De raad hoopt dat het niveaudecreet hiertoe een bijdrage zal leveren.

Namens de Algemene Raad,
Luk Verschueren, algemeen voorzitter
Gaëtan Poelman, algemeen secretaris

Namens de Sectorraad Kunsten en Erfgoed,
Herman Baeten, voorzitter
Jorijn Neyrinck, ondervoorzitter
Lieselotte Moortgat, secretaris

Namens de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk,
Frie De Greef, voorzitter
Dirk Verbist, ondervoorzitter
Liesbeth Lemiere, secretaris